

Ivan Nimač

SVEĆENIK U SLUŽBI RIJEČI

Francuski intelektualac, sudionik i svjedok rušenja kršćanskog svijeta. Malraux stavio je, u romanu *Nada*, u usta jednom republikanskom španjolskom oficiru ove riječi o svećeniku: »Bog jedini zna iskušenja koja će nametnuti svećeničkom pozivu; ali ja mislim da će svećenički poziv opet postati težak — poslije jedne sekunde — kao uostalom i život svakog kršćanina.« Kad je Malraux pisao svoj roman, rušila se slika svijeta koji se nazivao kršćanski. I već se tada jasno nazirala teška svećenička služba u nekršćanskom svijetu. Par desetljeća kasnije kad su oci II. vatikanskog koncila pisali svoj spis o svećenicima, jasno su priznali da su svećenici, čija služba zahtijeva da se upriliče ovom svijetu, rastrgani i zapleteni premnogim dužnostima svoje službe (PO 3,14).

Svijet za koji se borio Malraux i mnogi drugi jest svijet bez Boga ili svijet protiv Boga. U tom sekulariziranom svijetu nema mjesta svećeniku. Svećenik je štetan ili suvišan. Njegovo je mjesto u svijetu religije. I samo onoliko koliko je svijet religije još uvijek živ, koliko su religiozne potrebe još uvijek prisutne, toliko sekularizirani svijet računa sa svećenikom. U modernom društvu različitih sistema njemu je dodijeljena uloga službenika za zadovoljavanje religioznih potreba građana. Bez obzira na različitost vjerovanja pojedinih vjerskih zajednica, njihovi službenici su tipologizirani po istoj sociološkoj šabloni: osnivači, reformatori, proroci, sveci, magi, svećenici. . . Za društvo nije važan njihov odnos prema Bogu nego njihov utjecaj u religioznoj grupi. On je pak utoliko veći, ukoliko više zadovoljava određene potrebe religiozne grupe. Religiozni okoliš u kojem svećenik djeluje očekuje od njega da prema potrebama igra sve navedene uloge.¹

Međutim, svećenik Isusa Krista ne može se identificirati ni s jednom od tih socioloških tipova. Njegova služba nije određena dodijeljenom ulogom u svijetu nego njegovim odnosom prema Kristu u Crkvi kojoj služi. Svećenik je službenik Crkve, predstavnik i sluga njezine vjere. Crkva pak nikada svoju vjeru nije izjednačavala s drugim religijama pa ni službe

¹ Usp. H. KÜNG. *Wozu Priester?* Zürich — Einsiedeln — Köln 1971. 59.

unutar Crkve ne odgovaraju tipologiji kakvu poznaje povijest i sociologija religije. Prva se Crkva brižno čuvala upotrebe religiozne terminologije za svoje službenike.

Važnost svećeničke službe ne proizlazi iz *potreba* vjernika, nego iz *poslanja* Crkve. Poslanje Crkve je u Kristovu poslanju. Nema zadatka u Crkvi koji ne bi proizlazio iz Kristove službe. Svaki krštenik, kako se kaže u obredu krštenja, postaje ud Krista *svećenika, proroka i kralja*. Zato je i služba Crkve trostruka: svećenička, proročka i kraljevska. U Kristu svi vjernici sačinjavaju sveto i kraljevsko svećeništvo. Iako se ministrilno svećeništvo u Crkvi ne izvodi iz općeg svećeništva naroda Božjega, ono ga pretpostavlja (Usp. PO 2) i u *službi je sveopćeg poslanja*. Ono na sakramentalan način predstavlja Crkvu u njezinoj naravi, njezino svećeničko poslanje.²

Naviještanje u poslanju Crkve

Svećeničko je služenje služenje Crkvi. A zadatak Crkve u svim vremenima i u svim njezinim djelatnostima »do posljednjeg kanona njezina kodeksa« — kako reče Pio XII. — »jest da ljude privodi Bogu, da mu se daju bez pridržaja«. ³ To se pak ne događa nikako drukčije nego po vjeri. Ili kako to reče Pavao apostol: »Tko god zazove ime Gospodnje, spasit će se. Ali kako će zazivati onoga u koga nisu vjerovali? Kako li će vjerovati u onoga za koga nisu čuli? Kako li će čuti bez propovjednika? Kako li će propovijedati ako nisu poslani? (...) Prema tome, vjera dolazi od propovijedanja, a propovijedanje biva riječju Kristovom« (Rim 10,13-17).

Budući da spasenje dolazi po vjeri, a vjere nema bez propovijedanja, Koncil uči da je *propovijedanje evanđelja za Crkvu počelo (principium) svega njezina života u svako vrijeme* (LG 20). Taj životni princip Crkve možemo promatrati na tri načina: *propovijedanje kao temelj Crkve, Crkvu kao temelj propovijedanja, propovijedanje kao temeljni zadatak Crkve*⁴.

1. *Propovijedanje je temelj Crkve*. Crkva nije nastala slučajno, nego je sagrađena »na pravom temelju — na apostolima i prorocima, a zaglavni je kamen sam Krist Isus« (Ef 2,20). Bez Isusa, njegove riječi i djela ne bi bilo Crkve. On je htio da se propovijeda ono što je on učio i činio. Apostolima je dao nalog da propovijedaju i da tako sve ljude učine njegovim učenicima (Mt 28,19-20). Na njih je izlio svoga Duha koji okuplja one koji povjeruju njihovu propovijedanju. Zato je Ivan kazao: »Što

² Usp. K. LEHMANN, *Der Auftrag des Amets in der heutigen Kirche*, u *Internationale katolische Zeitschrift* 10(1981), 450. F. WULF, *Presbyterorum ordinis*, u *LThK*.

³ *Acta Apostolicae Sedis* 48 (1956), 212.

⁴ Usp. N. CREINACHER, *Verkündigung als Grundfunktion der Kirche*, u *Handbuch der Verkündigung I*, 335-362.

smo vidjeli i čuli, to navješćujemo i vama, da i vi imate s nama zajedništvo« (1 Iv 1,3). Propovijedanje pobuđuje vjeru koja stvara zajednicu. Tako je propovijedanje sastavni dio Crkve u prošlosti i sadašnjosti.

2. *Crkva je temelj propovijedanja.* Kao što bez propovijedanja nema Crkve, tako bez Crkve nema propovijedanja. Kao što Crkva nije nastala slučajno, tako Isus svoje djelo nije prepustio slučaju. On je svoje riječi i djelo povjerio Crkvi da razglašava silna djela onoga koji nas je iz tame pozvao u život (1 Pt 2,9). Bez Crkve bi Isusova riječ i njegovo djelo palo u zaborav. Ono počiva na Crkvi. Briga za ispravnu tradiciju bila je jedan od važnih razloga za institucionalno uređenje Crkve. I danas je propovijedanje Božje riječi ovisno o institucionalnoj Crkvi. Tako je Crkva temelj na kojem počiva propovijedanje.

3. *Propovijedanje je temeljni zadatak Crkve.* Iz ovoga odnosa da je propovijedanje nužno za opstojnost Crkve i da je s druge strane Crkva potrebna da bi se evanđelje naviještalo, slijedi treći aspekt iste stvarnosti da je naviještanje evanđelja primarni zadatak Crkve. Crkva nema drugog izbora, nego da naviješta riječ. Ako bi prestala naviještati otpala bi grana na kojoj je njezino gnijezdo savijeno. Zato i piše Apostol: »Jer što navješćujem evanđelje, nije mi na hvalu, ta dužnost mi je. Doista, jao meni ako evanđelje ne navješćujem!« (1 Kor 9,16). Propovijedanje nije jedini, ali je primarni zadatak Crkve. Budući da je po vjeri Crkva sakrament spasenja, njezina spasenjska služba počinje službom riječi.

Služba riječi u svećeničkom služenju

Tekstovi II. vat. sabora vole govoriti o svećeniku u trostrukosti službe: *učenja, posvećivanja i upravljanja*. Svećenikovo je služenje sudjelovanje u Kristovoj službi učitelja, svećenika i kralja.

U pojedinim povijesnim razdobljima Crkve ta su tri vida svećeničkog služenja bila različito naglašavana. U teološkom razmišljanju nekad se svećenika promatralo više pod vidom učitelja, nekada više pod vidom liturga, a ponekad pod vidom pastira. U početku Crkve, kad je kršćanstvo hvatalo korijenje, služba riječi bila je više naglašena. U konstantinskom razdoblju, razdoblju integracije Crkve u postojeći društveni i politički poredak, svećenička se služba promatra više pod vidom sudjelovanja u upravnom aparatu. Srednji vijek gleda u svećeniku prije svega liturga. Ta slika o svećeniku-liturgu ustrajno se održava do naših dana.⁵

Skolastička teologija promatra svećenika pod vidom *moći* koju on ima u izgradnji Kristova Tijela. *Moć (potestas)* svećenika odnosi se na *pravo Kristovo Tijelo (corpus Christi verum)* i na *mistično Kristovo Tijelo (corpus Christi mysticum)*. S tim u vezi je i učenje o dvije moći: *potestas ordinis i potestas jurisdictionis*. Prva je povezana sa sakramentom

⁵ O tom opširnije: F. KLOSTERMANN, *Die Gemeinde Christi*, Augsburg 1972, 92-155.

a druga s crkveno-pravnim ustrojstvom. Ređenjem se dobiva moć s obzirom na pravo Kristovo tijelo (euharistija), a ne s obzirom na mistično Kristovo tijelo (jurisdikcija) pa tako svećenik biva definiran u prvom redu kao liturg.⁶

Iz školskih priručnika generacije i generacije svećenika uče da na narav svećeničkog reda *prvotno spada dovršavati euharistiju, a drugotno pripravljati vjernike na euharistiju*. Osobita priprava na euharistiju je u prvom redu podjeljivanjem sakramenata, a daljnja priprava propovijedanjem Božje riječi. Prema Tanquereyu, svećenički red sadržava *potestatem activam aliquid sacri peragendi, principaliter circa Eucharistiam et secundario circa praeparationem fidelium ad Eucharistiam*. Ova drugotna moć (*potestas*) *praesertim et proxime per sacramentorum administrationem et remote par verbi divini praedicationem*.⁷

Koncil, međutim, svećeničku službu gleda kao sudjelovanje u apostolskoj službi. Misaona je linija Koncila: poslanje apostola — evanđelje — život Crkve.⁸ »Ona božanska misija koju je Krist povjerio apostolima trajat će do svršetka svijeta (Mt 28,20) budući da je evanđelje koje oni moraju propovijedati za Crkvu počelo (*principium*) svega njezina života u svako vrijeme« (LG 20). Zato *Presbyterorum ordinis* opisujući svećeničku službu, u trilogiji navješćivanja, posvećivanja i upravljanja, izričito naglašava da je *prvenstveni zadatak prezbitera da svima navješćuju Božje evanđelje* (PO 4). Slično se govori na drugim mjestima i za biskupe (LG 25, CD 12).

Služba riječi kao svećeničko služenje

Služba riječi nije jednostavno govor o vjeri. Ona je više od toga. Nije samo informacija ni verbaliziranje vjerskih sadržaja i ponašanja. Propovijedanje je eminentno svećenički čin, pravo svećeničko služenje svećenika Novoga saveza koji u Kristovo ime i po njegovu nalogu vrši svećeničku službu. Svećenikova je riječ djelotvorni čin, ne snagom magičnog značenja, nego snagom Kristova Duha. To je riječ kojom Krist u svome Duhu okuplja i izgrađuje svoju Crkvu. Zato je bližnji cilj svećeničkog propovijedanja Crkva Kristova. Istina, konačna svrha svekolikoga svećeničkog djelovanja jest slava Božja. Ona se pak u povjesnosti očituje u životu Crkve. Zato je svaki oblik svećeničke službe riječi služba Crkvi. Bilo da se radi o naviještanju evanđelja nevjernicima, o katehezi ili homiliji, propovijedanje uvijek ima za cilj okupljanje Božje obitelji da je po Kristu u Duhu dovede Bogu Ocu (PO 6).

⁶ Usp. J. RAZINGER, *Die kirchliche Lehre vom Sacramentum Ordinis*, u *Internationale katholische Zeitschrift*, 10(1981), 349.

⁷ A. TANQUEREY, *Brevior synopsis theologiae dogmaticae* 10, Parisiis-Tornaci-Romae-Neo-Eboraci 1956, nr. 1188.

⁸ RAZINGER, 349

Služba riječi ili propovijedanje zapravo je jedna dimenzija aposto-
lskog poslanja. Po tom služenju najočitije se pokazuje narav svećeničke
službe i razgraničuje njegovu misiju od svih tipova religijskih službenika.
Svećenik kao službenik tajna Božjih i kao predvoditelj zajednice nije
vršitelj usluga, nego Kristov sluga. A to se ponajbolje očituje kroz slu-
žbu riječi. Religiozni okoliš koji od svećenika zahtijeva »usluge« dodje-
ljuje mu ulogu maga ili religijskog funkcionara. Zato je u svim djela-
tnostima svećenika nužna riječ koja pobuđuje vjeru u Krista po čijem
nalogu i u čije ime svećenik služi. Svećenik nije gospodar usluga, on je
sluga. On nije funkcionar Božji, nego *znak Kristov* koji je jedini sve-
ćenik i posrednik kod Boga.⁹ To je služenje novozavjetnog svećenika
najočitije upravo u službi riječi. Od svećenika će, npr., i nevjernik za-
tražiti uslugu da mu »čita misu« ili da predvodi sprovod, ali neće od
njega zatražiti da mu propovijeda riječ Božju.

Propovijedanje je, stoga, ne samo jedan od funkcija trostruke sve-
ćeničke službe nego eminentno svećeničko služenje u svekolikom nje-
govu djelovanju. Propovijedanje, ne samo da vodi liturgiji, kao vrhuncu
kojem teži djelatnost Crkve (SC 10), nego je i u *liturgiji* propovijedanje
princip njezina života. Bez riječi Božje koja je oživljuje liturgija lako
postaje isprazni *ritus*. *Služba upravljanja* bez riječi Božje postaje fu-
nkcionarstvo. Ta služba opstoji u Crkvi samo i isključivo na Kristovu
primjeru. Njoj nema usporedbe u političkoj povijesti svijeta. »Znate
da vladari narodima svojim gospoduju i velikaši njihovi drže ih pod
vlašću. Neće tako biti među vama... Sin čovječji nije došao da bude
služen, nego da služi« (Mt 20,25-28). Riječ Božja je kriterij pastirskog
autoriteta u Crkvi.¹⁰

Konačno, propovijedanje je služba za koju svećenik treba dati ra-
čun onima izvan Crkve, račun Crkvi i račun Gospodinu. Onima izvan
Crkve svećenik mora dati odgovor nade koja je u njemu (1 Pt 3,15),
nade koja izaziva kroz njegovu službu i njegov život. Svećenici su to
dužni po svom svećeništvu. Oni *duguju* — kaže Koncil — da sa svima
dijele istinu evanđelja (PO 4). I ne smije to biti općenito i apstraktno,
nego — kako opet naređuje Koncil — istinu evanđelja moraju primje-
njivati na konkretne životne prilike. Osobito pak u onim prigodama —
što je u našoj religioznoj sredini vrlo često — kad religioznu funkciju
svećenik preuzima kao društvenu obligaciju; kao sprovod npr. ili druge
religiozne usluge. U tim prigodama svećenik mora propovijedati eva-
nđelje i tako dati račun svoje službe koja je usidrena u nadi »iza zavjese
— kako kaže poslanica Hebrejima (6,19-20) — kamo je kao preteča za
nas ušao Isus, postavši zauvijek Veliki svećenik po redu Melkisedekovu«.

Crkvi svećenik treba dati račun svoje službe, jer on nije gospodar,
nego sluga. On sudjeluje u službi prorokâ i apostolâ na čijem je temelju

⁹ Usp. T. J. ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi*, 51.

¹⁰ Usp. LEHMANN, 450.

Crkva sazidana. Prije svega on mora dati račun njezinoj vjeri i jedinstvu. Svećenik nije propovjednik svoje nauke, nego nauke onoga koji ga je poslao. Zato mora uvijek čuvati i propovijedati apostolski nauk u jedinstvu vjere i ljubavi s mjesnim biskupom i Apostolskom Stolicom.

Svećenik mora dati račun Gospodinu kada dođe. On je poslanik u njegovu vinogradu. Svećeničkim redom sudjeluje u autoritetu Krista učitelja. On nastupa u ime Kristovo i o tome mora dati svjedočanstvo — martiriju.

Kompetencija službenika riječi

Odgovornost propovjedničke službe zahtijeva od svećenikove osobe stalni napor osposobljavanja i usavršavanja u službi. To se obično naziva kompetencija propovjednika. Iako je sam naziv novijeg datuma,¹¹ to je zahtjev koji postavlja cijela kršćanska tradicija. Ne misli se tu na jurističku kompetenciju, nego na ona svojstva osobe propovjednika Božje riječi koja ga čine sposobnim da nastupa u Kristovo ime, da u kontinuitetu i integritetu iznosi nauku Crkve te da postigne stupanj dijaloške sposobnosti kojom će riječi Božjoj ostvariti put do drugog čovjeka.

Ovdje ćemo se tek fragmentarno osvrnuti na neka svojstva propovjednika, koja su tijesno povezana s njegovim svećeničkim pozivom.

Duhovna kompetencija propovjednika

Duhovna kompetencija propovjednika zahtjev je njegova poziva. To je stupanj identifikacije nosioca poruke sa samim činom poruke i poslanika s onim koji ga šalje. Moderno je društvo veliki izazov svećeničkoj službi. To društvo, u kojemu je važna *uloga* a ne *osoba*, diferencira osobu od njezine funkcije. Osoba i zvanje u svećeničkoj službi neodjeljivi su. Propovjednik se ne može distancirati od onoga što govori i čini. On se ne unosi u svoju službu samo jednim dijelom (svojom funkcijom), nego čitavom svojom egzistencijom.

Zahtjev propovjedničke službe moguće je izvršiti samo ako se uspostavi prisni odnos s onim u čije ime propovjednik nastupa. Propovjednička služba (više no bilo koja druga) traži od svećenika da je *čovjek Božji*. Zato službenik riječi Božje treba *naučiti slušati*. On je sam učenik Božji i to neprestance. Toga je već Izaija svjestan: »Svako jutro on mi uho budi da ga slušam kao učenici. Gospod Jahve uši mi otvori: ne protivih se niti uzmicah« (Iz 50, 4-5).

---

¹¹ Opširno o ovoj problematici: R. ZERFASS — F. KAMPHAUS (Hrsg.), *Die Kompetenz des Predigers im Spannungsfeld zwischen Rolle und Person*, Comenius-Institut, Münster 1980.

Slušati Boga znači sticati posebno iskustvo Božje blizine. Propovjednik evanđelja također je učenik u neposrednoj blizini učitelja. H. U. von Baalthasar ističe da se u načinu izabiranja učenika raspoznaju dva zahtjeva koja su usmjerena na Kristovu osobu. Jedan je: »Dođi, i idi za mnom!« (Mk 10,21). Drugi je zahtjev: »Podite i učinite mojim učenicima sve narode!« (Mt 28,19). Prvi je zahtjev centripetalni, a drugi centrifugalni prema Isusovoj osobi. Centripetalni zahtjev je poziv na osobno nasljedovanje. Centrifugalni zahtjev ima misionarsku tendenciju apostolskog poziva. U prvom nalogu Isus hoće da njegovi učenici budu s njime. U drugom nalogu daje obećanje: »Ja sam s vama« (Mt 28,20).

Propovjednički (centrifugalni) zadatak moguće je izvršiti samo i jedino iz centripetalnog poziva. Iz toga proizlazi da je kompetentan samo onaj propovjednik koji traži i nalazi svoj svećenički identitet u Kristu. U tome će svim propovjednicima uvijek ostati uzor Apostol koji je mogao kazati: »Ne živim više ja, nego u meni živi Krist (Gal 2,20).¹²

Teološka kompetencija propovjednika

Pod teološkom kompetencijom podrazumijeva se stručnost u sadržaju propovijedanja. Od propovjednika se traži da je stručnjak u onome što govori. To je uvijek bio jedan od zahtjeva koji su se postavljali svakom govorniku. Naše vrijeme, vrijeme specijalizacije, zahtijeva to na poseban način.

I ovdje, ne samo iz strahopoštovanja prema poruci koju prenosi, nego i iz poštovanja prema slušateljstvu kojemu govori, propovjednik mora biti permanentni učenik. On nije prenositelj bilo koje poruke, nego poruke Kristove koja je u Sv. pismu i tradiciji Crkve. Propovjednik mora poznavati i poštivati tradiciju po kojoj je poruka došla do njega. Svećenik kao čovjek Crkve mora na neki način u sebi integrirati povijest Crkve kako bi njezinu vjeru u integritetu i kontinuitetu mogao prenositi i interpretirati za svoje vrijeme. On mora biti kompetentan, ne samo tumačiti vjeru Crkve u sadašnjim socijalnim, političkim i kulturnim uvjetima, nego i sadašnju društvenu situaciju tumačiti u vjeri Crkve. To se pak ne da sve naučiti za vrijeme bogoslovske studija. Propovijedanje je stoga zadatak poučavanja i zadatak učenja.

Komunikativna kompetencija propovjednika

Kristov nalog propovijedanja nije izvršen ako poruka nije došla do slušatelja. Zato propovjednik mora posjedovati i razvijati one dijaloške sposobnosti koje omogućuju interakciju sa slušateljstvom. On ta-

¹² Usp. J. AMBAUM, Die Identität des Priesters, u Internationale katolische Zeitschrift 10 (1981), 426.

kođer mora naučiti koristiti sva legitimna sredstva koja će pomoći slušateljima da na poruku odgovore vjerom. Komunikativna kompetencija je sposobnost uspostavljanja odnosa sa slušateljem, sposobnost stvaranja situacije u kojoj je slušatelj i sugovornik, a govornik i slušatelj. Prenos Božje poruke nije mehaničko prenošenje od jedne osobe do druge, kao presnimanje s jedne vrpce na drugu. To je interakcija u kojoj i propovjednik i slušatelj nešto daju od sebe. Nije samo sadržaj propovjedi ono što propovjednik otkriva slušateljima; on im otkriva i sebe samoga. Biografija propovjednika, struktura osobe, zdravlje i bolest, mogućnosti i granice, sve je izloženo sudu slušatelja. Propovijedanje je rizik, izlaganje vlastite egzistencije. Komunikativna kompetencija je sposobnost da se uđe u taj rizik. To je sposobnost da se rizik nadvlada i stvori nova situacija u kojoj je obogaćen i govornik i sugovornik. Možda je to Augustin najbolje izrazio savjetujući mladog đakona: »Ako su oni kojima mi govorimo dirnuti našim govorom, a mi njihovim slušanjem, tad se nastanjujemo jedni u drugima. I tako dolazi do toga da ono što oni čuju odmah u nama kažu, a mi na neki način u njima učimo ono što ih poučavamo.«¹³

Komunikativno osposobljavanje propovjednika zadatak je sadržan u njegovu pozivu i poslanju. Različiti su talenti, a na svakome stoji da ih umnaža. Razvijanje i korištenje komunikativnih sposobnosti ne smije se zamijeniti za govornički šarm. Propovjednik ne ide za tim da slušatelja pridobije za sebe. On ne nudi robu na tržištu ideja i ideologija (usp. 2 Kor 2,17). On je svjedok vjere. Ono što on nudi nije u njegovoj vlasti, nadilazi njega samoga, ali on svojim životom sudjeluje u tome.¹⁴

Propovijedanje je služenje, u pravom smislu svećeničko služenje, posluživanje kod stola riječi, pričešćivanje vjernika riječju Božjom. Komunikativna kompetencija je sposobnost posluživanja kako bi vjernici vada osjećali da hrana koja se daje njima svaku slast u sebi ima.

Tako propovjednička služba od svećenika traži mnogo, ili još bolje — traži sve: zalaganje i izlaganje svećeničke egzistencije. A to nije lako, to je pokora. Zato i napisala jedan teolog da je Crkva danas prema svećenicima stroža u pokori, negoli je bila u stara vremena: »Nekad se Crkva zadovoljavala s pola godine posta, a danas — veli on — nalaže da svake nedjelje svećenik propovijeda«.¹⁵

I na kraju spomenimo još jednom Malrauxa. Možda je u pravu on i svi koji govore o teškom svećeničkom pozivu u novom svijetu. Možda je propovjednička služba i najteža. Ali samo riječ Božja koju svećenik propovijeda može ga spasiti da (poput Malrauxa, borca za novi svijet) ne

¹³ De catechizandis rudibus, XII, 17.

¹⁴ Usp. F. KAMPHAUS, *Schwerpunkte der Predigtausbildung*, u *Internationale katolische Zeitschrift* 11 (1982), 113-122.

¹⁵ A. GORRES, *Der Hörer des Wortes und Seine Situation*, u E. HESSE — H. ERHARTER (Hrsg.), *Gottes Wort in unserer Zeit*, 95.

postane ministar kulture i sluga tradicije. Jer samo Riječ kojoj svećenik službi može kazati: »Evo, sve činim novo! (Otk 21,5). Pa zato neka budu spomenute i Apostolove riječi svećeniku: »Ne zamari milosnog dara koji je u tebi, koji ti je dan po proroštvu zajedno s polaganjem ruku starješinstva... Pripazi na samog sebe i na poučavanje. Ustraj u tome!« (1 Tim 4,14-16).

Živan Bezić

ŽUPA I BISKUPIJA

Svaka vjerska zajednica, pa tako i župa, nalazi se u složenom odnosu prema drugim vjerskim i profanim zajednicama. Ni župa nije otok odvojen morima od ostalog svijeta. Neke smo od tih odnosa — podžupske, pažupske, međužupske i nadžupske — već razmotrili.¹ No ima još jedan odnos koji nismo dotaknuli, a koji je za župu najvažniji. To je njezin odnos prema biskupiji. Odnosi između župe i biskupije imaju svoju povijesnu, teološku i praktičnu važnost, koja je predmet ovoga članka.

Povijesni odnosi

Razvoj župe i biskupije tekao je paralelno već od samoga početka Crkve. Prabiskupija i pražupa bile su u stvari ista krćanska zajednica. Današnju definiciju župe mogli bismo mirne duše primijeniti i na prvu krćansku biskupiju u Jeruzalemu, s tom razlikom što joj na čelu nije bio obićni prezbiter, nego apostol s punom svećenićkom vlašću, dakle biskup.

Jeruzalemski tip biskupije imao je na čelu nasljednika apostola, uz kojeg je stajao njegov prezbiterij. Pavlovske ili misionarske biskupije-župe bile su povjerene nekom zamjeniku apostola s kojim su surađivali prezbiteri i ostali misionari. Mali broj krćana u tadašnjim, redovito malenim, gradovima zahtijevao je pastoralni unicitet, pa se je grad-biskupija mogao smatrati jednom jedinom krćanskom mjesnom zajednicom, koja je većinom nosila ime *paroikia*. Tada su se još poklapale granice biskupije i župe. Biskup, okružen prezbiterijem, bio je glavni i neposredni dušobrižnik gradske krćanske općine.²

Kad se krćanstvo proširilo i na sela, situacija se temeljito izmijenila. Biskup je iz svoga gradskog prezbiterija morao slati na selo poje-

¹ E. SAUSER, *Woher kommt Kirche?*, Knecht, Frankfurt 1978.

² Ž. BEZIC, *Župske strukture*, »Bogoslovska Smotra«, br. 3, g. 1982.